

Göteborgs kommun
grundskoleforvaltningen@grundskola.goteborg.se

2024-05-30
Dnr 2023:4186

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
extra studietid på högstadiet vid
Nordlyckeskolan i Göteborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet. Nordlyckeskolan i Göteborgs kommun omfattar verksamheten i högstadiet.

Granskningen utgår från två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger rektor förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?
2. I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om skolenhetens arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning anger Skolinspektionen inte några utvecklingsområden, men kan lämna framtåsyftande kommentarer. Någon redovisning begärs då inte.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Nordlyckeskolan i följande utsträckning:

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Rektorn ger i flera delar förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver i sin kommunikation med lärarna förtydliga att den extra studietiden också kan vara en möjlighet till fördjupning och utmaningar för till exempel elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling.

Undervisningens genomförande

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Elevernas ordinarie lärare behöver utveckla arbetet med att följa upp det som eleverna har arbetat med på den extra studietiden, tillsammans med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 29 november 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4186) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Det här området handlar om hur rektorn kommunicerar med skolans personal om den extra studietiden och om hur rektorn bemannar den extra studietiden efter elevernas behov. Det innefattar också ifall rektorn ger förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn ger i flera delar förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Rektorns kommunikation om den extra studietiden

Granskningen visar att rektorn kommunicerar till lärare och annan berörd personal vikten av att informera om och uppmuntra elever att delta i den extra studietiden. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att rektorn har informerat skolans personal om den extra studietiden både muntligt och skriftligt vid flera tillfällen, exempelvis vid läsårs- och terminsstarter. Rektorn har också påmint lärarna om att informera elevernas vårdnadshavare om att det är viktigt att gå till den extra studietiden. Rektorn uppger att syftet med den extra studietiden på skolan är att bidra till likvärdighet, kompensera för elevers olika behov och vara en möjlighet både att arbeta ikapp och till fördjupning. Dock har rektorn inte närmare kommunicerat till lärarna att informera elever om möjligheten till fördjupningsuppgifter eller mer utmaningar på den extra studietiden. Det finns, enligt rektorn, flera elever som lider av stress och att lärarna därför inte vill ge dessa elever ytterligare uppgifter. Rektorn uppger att den extra studietiden skulle kunna vara en hjälp till elever som är stressade men att de eleverna inte går dit. Många elever når redan de högre betygsstegen och får enligt rektorn stimulans och fördjupning inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rektorn har framförallt kommunicerat till lärare och annan personal att de bör uppmuntra elever som har svårt att få stöd i skolarbetet hemma att delta i extra studietid, eller elever som av olika skäl kommit efter i skolarbetet. Även elevvårdspersonal uppmuntrar dessa elever till att delta. I övrigt uppger rektorn att de inte har identifierat några specifika grupper med större behov, kopplat till olika ämnen eller klasser.

Rektorn har inte kommunicerat på vilket sätt den extra studietiden ska utformas eller följas upp. Enligt intervjun med rektorn så har hen inte gett några riktlinjer kring hur den extra studietiden ska planeras eller utformas, utan rektorn litar på att lärarna utför sitt arbete utifrån sin profession. Lärarna uppger att rektorn informerat om att det är ordinarie lärare som ska planera arbetet men inte gett några ytterligare instruktioner.

Rektorns bemanning av den extra studietiden

Rektorn har på en övergripande nivå god kännedom om elevernas behov och har bemannat den extra studietiden utifrån dessa. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att de regelbundet följer upp elevernas kunskapsresultat. Skolenheten har generellt hög måluppfyllelse jämfört med riket men stöd behövs i bland annat matematik. Enligt inskickat material bemannas den extra studietiden av två lärare och tre resurspersoner. Lärarna är legitimerade och behöriga i svenska, engelska, matematik samt idrott och hälsa. Rektorn uppger att utöver de lärare som alltid bemannar den extra studietiden så deltar ibland även andra lärare

i den extra studietiden, exempelvis inför prov. Som exempel uppger rektorn att en lärare i naturorienterande ämnen nyligen närvarade vid den extra studietiden för att eleverna hade behov av stöd i de ämnena. Av intervju med rektorn framgår vidare att hen regelbundet följer upp att den extra studietiden tillgodoser elevernas behov.

Förutsättningar för planering och uppföljning av extra studietid

Rektorn ger generella förutsättningar för lärarna att planera och följa upp elevernas arbete på den extra studietiden. Av intervju med rektorn framgår att möjlighet till samverkan om den extra studietiden ges vid exempelvis konferenstid, men att lärare i övrigt har nära till varandra samt också kan kommunicera via skolans digitala plattform. Där finns exempelvis ett dokument som alla lärare har tillgång till där ordinarie lärare fyller i när elever har specifika uppgifter de ska arbeta med på den extra studietiden. Av intervju med lärare framgår vidare att de diskuterar frågor som rör elevernas behov på möten i både ämneslag och lärarlag och då är också den extra studietiden en del i dessa samtal.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Rektorn behöver i sin kommunikation med lärarna förtydliga att den extra studietiden också kan vara en möjlighet till fördjupning och utmaningar för till exempel elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling.

Av granskningen framgår att rektorn kommunicerar till lärarna och övrig personal att de ska informera och uppmuntra elever till att delta i den extra studietiden. Framförallt handlar det om elever som har sämre förutsättningar hemifrån, eller som behöver arbeta ikapp eller behöver hjälp med sina läxor. Diskussioner har endast i begränsad utsträckning förts om hur elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling skulle kunna gynnas av att delta i den extra studietiden.

För att den extra studietiden ska ha en hög kvalitet är det viktigt att uppmuntra alla elever som är i behov av den att delta. Genom den extra studietiden ska eleven ges möjlighet att få stöd i skolarbetet, oavsett hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling, exempelvis genom att ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Den extra studietiden ska även kunna användas av elever för att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt för att planera, genomföra och utvärdera det egna lärandet.¹ Även elever som når de betygskriterier som minst ska uppfyllas kan ha behov av extra studietid för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

¹ Prop. 2021/22:111, *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 15-16.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att förtydliga för lärare och övrig personal att den extra studietiden även kan vara en möjlighet till fördjupning och utmaningar för till exempel elever som kommit längre men som behöver ytterligare utmaningar. Visserligen uppger rektorn att skolenheten generellt har en hög måluppfyllelse, samt att ämnesfördjupning kan leda till mer stress bland vissa elever. Dock är det viktigt att möjligheten till utmaningar i samband med extra studietid ändå kommuniceras. Den extra studietiden kan också vara en möjlighet för stressade elever att få stöd med exempelvis inlärningsstrategier. Samtidigt är det fortsatt viktigt att uppmuntra alla elever att delta i den extra studietiden.

Undervisningens genomförande

Det här området rör undervisningens genomförande inom den extra studietiden. Med genomförande avses i detta sammanhang planering, genomförande och uppföljning av den extra studietiden.

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Lärares information och uppmuntran om att delta i den extra studietiden

Lärarna informerar elever och deras vårdnadshavare om den extra studietiden, samt uppmuntrar aktivt elever att delta. Enligt intervjuer med lärare, elever och rektorn får eleverna och deras vårdnadshavare information om den extra studietiden på flera olika sätt. När elever börjar i årskurs 7 ger lärarna information om den extra studietiden. Eleverna får då veta vilken personal som bemannar, att det är frivilligt och att de exempelvis kan få läxor och annat skolarbete gjort med hjälp av lärare innan de går hem. Vidare är den extra studietiden en stående punkt på alla föräldramöten, den tas upp på utvecklingssamtal och information går ut via skolans digitala plattform. Eleverna får även information och påminnelser på klassråd och det finns information om den extra studietiden på tavlan i klassrummet. Lärarna uppger att de även uppmuntrar enskilda elever, exempelvis när de ser att en elev behöver slutföra uppgifter eller har svårt i ett visst ämne.

Lärarna uppmuntrar elever att delta i den extra studietiden utifrån deras individuella behov. Men lärarna uppger att det även förekommer att de uppmuntrar grupper av elever att delta, exempelvis elever i en viss klass som snart ska ha prov. Lärarna har dock inte sett behov av att särskilt uppmuntra exempelvis pojkar eller flickor eller andra grupper av elever. Av intervjuer med både lärarna och rektorn framgår att de inte uppmuntrat elever som kommit långt i sin

kunskapsutveckling eller beskrivit möjligheten att gå på den extra studietiden för att få utmaningar eller fördjupa sina kunskaper ytterligare. Enligt eleverna är den extra studietiden till för de elever som behöver ta igen missat skolarbete eller vill arbeta med läxor. Om en elev vill fördjupa sig får den eleven hitta den informationen på egen hand.

Lärares planering av den extra studietiden

Arbetet på den extra studietiden planeras till viss del av elevernas ordinarie lärare. Av intervjuer med lärare och elever framgår att det är eleverna själva som väljer vad de ska arbeta med på den extra studietiden. Det förekommer dock att elever får uppgifter att arbeta med av sin ordinarie lärare. I de fallen skickar den ordinarie läraren information till de lärare som bemannar den extra studietiden och berättar vilken elev som ska göra vad. Vid dessa tillfällen och om elever exempelvis ska genomföra prov sätter den ordinarie läraren in material i en pärm så att lärarna och eleverna har tillgång till det på den extra studietiden. Rektorn uppger att elevernas mentorer har det övergripande ansvaret för att stämma av med eleverna kring hur de ligger till i skolarbetet och kan då prata om vad eleven kan arbeta med på den extra studietiden. Det framgår i intervjuer med både rektorn och lärare att de uppgifter lärarna planerar för eleverna utgår från elevernas behov och har en tydlig koppling till ordinarie undervisning.

Genomförande av extra studietid

Eleverna ges ett aktivt lärarstöd på den extra studietiden och den genomförs på ett sätt som motiverar eleverna att delta. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att eleverna främst arbetar individuellt på den extra studietiden men att det kan förekomma att elever arbetar i grupp eller får en genomgång i ett visst ämne. Lärarna ger eleverna stöd utifrån deras behov vilket exempelvis kan innebära att de svarar på frågor, förklarar begrepp eller går igenom en text med eleven. Av intervju med lärarna som bemannar den extra studietiden framgår att de medvetet uppmärksammar eleverna som kommer till den extra studietiden för att de ska bli sedda och arbetar aktivt för att eleverna ska känna att deras deltagande ger resultat. Eleverna uppger att de får det stöd de behöver under den extra studietiden och att de uppmuntras i arbetet av lärarna på plats.

Lärares uppföljning av den extra studietiden

Lärarna följer i begränsad utsträckning upp vad eleverna har arbetat med på den extra studietiden. Av intervjuer med ordinarie lärare och elever framgår att elevernas arbete på den extra studietiden sällan följs upp. Det finns ingen tydlig rutin för att lärarna på den extra studietiden ska återkoppla till ordinarie lärare hur elevernas arbete har fungerat. I de fall eleverna har skrivit ett omprov eller genomfört andra uppgifter som lärarna instruerat dem om så sker uppföljning, men inte annars. På det observerade studietidspasset följde läraren på plats till viss del upp elevernas arbete, och stämde även av med eleverna vad de skulle fortsätta arbeta med vid nästa tillfälle. Av intervju med elever framgår att deras ordinarie lärare inte brukar fråga hur det har gått, och de tror inte att ordinarie lärare känner till vilka elever som varit på den extra studietiden.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Elevernas ordinarie lärare behöver utveckla arbetet med att följa upp det som eleverna har arbetat med på den extra studietiden, tillsammans med eleverna.

Granskningen visar att lärarnas uppföljning av vad eleverna arbetat med under den extra studietiden är begränsad. Granskningen visar att lärare följer upp arbetet om en elev exempelvis arbetar med uppgifter som läraren planerat, eller prov. Det vanliga är emellertid att den ordinarie läraren inte frågar elever om hur arbetet på den extra studietiden har fungerat.

För att den extra studietiden ska hålla en hög kvalitet är det viktigt att elevens ordinarie lärare planerar men även följer upp vad eleven har arbetat med. Uppföljning av den extra studietiden ska genomföras under lärares ledning.² Uppföljning bör ske tillsammans med undervisande lärare på studietiden men också i dialog med eleven som deltagit vid den extra studietiden. Lärares uppföljning tillsammans med eleven signalerar att arbetet på studietiden är viktigt, och uttrycker också en förväntan om att eleven ska gå dit som överenskommet. Uppföljningen bidrar även till att eleven ges mer inflytande över sin läroprocess. Inflytande över och i det egna lärandet utgör grunden för att eleven ska känna sig delaktig i det sammanhang som

² Prop. 2021/22:111, *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 17.

den ingår i. När eleven har inflytande över sitt lärande blir det i större utsträckning meningsfullt, begripligt och hanterbart, vilket leder till en känsla av sammanhang.³

Skolinspektionen rekommenderar därför ordinarie lärare att i större utsträckning följa upp det som eleverna har arbetat med under den extra studietiden.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet är fattat av utredaren Hans-Göran Arvidsson. Utredaren Tobias Thorén har varit föredragande i ärendet.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Maja Beckman och Sara Algulin deltagit.

³ Skolverket (2023) *Alla elevers inflytande över sitt eget lärande*. Stockholm: Skolverket, s. 9.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket på Nordlyckeskolan i Torslanda, Göteborg genomfördes den 15-16 april 2024 av utredarna Tobias Thorén och Sara Algulin.

Vid Nordlyckeskolan bedrivs utbildning i grundskolans årskurser 7–9. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolenheten 431 elever. Skolenhetens leds av en rektor som ansvarar för flera skolenheter. En biträdande rektor hjälper rektorn med det inre arbetet på skolenheten.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med elevernas ordinarie lärare.
- En gruppintervju med lärare och personal som ansvarar för genomförande av den extra studietiden.
- Två gruppintervjuer med elever.
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn.
- En observation av undervisningen vid extra studietid.
- Insända dokument och skriftliga svar på frågor från rektorn.

Innan beslut har fattats har underlaget kommunicerats med huvudmannen.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas skolenhetens arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger rektorn förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Rektorns kommunikation om den extra studietiden.
- Rektorns bemanning av den extra studietiden.
- Förutsättningar som rektorn ger för planering och uppföljning.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Lärarnas information och uppmuntran till elever om att delta i den extra studietiden.
- Lärarnas planering av den extra studietiden.
- Genomförande av den extra studietiden.
- Lärarnas uppföljning av den extra studietiden.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/arbetet-med-extra-anpassningar-och-sarskilt-stod-under-elevernas-hela-dag-i-skolan-och-i-fritidshemmet/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

10 kap. 5 a § skollagen (2010:800)

Elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §. *Lag (2022:730)*.

Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*

Av propositionen framgår bland annat att den extra studietiden ska ge elever möjlighet att få stöd i skolarbetet. Det kan handla om hjälp med läxor men även annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid. Den extra studietiden riktar sig till alla elever, oavsett hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling. Den extra studietiden ska ge elever möjlighet att ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Den extra studietiden ska även kunna användas av elever för att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt för att planera, genomföra och utvärdera det egna lärandet.

Vidare framgår att den extra studietiden ska vara undervisning inom grundskolan. Lärare ska ansvara för och leda den extra studietiden men även annan lämplig personal kan medverka. Rektorn ansvarar för organiseringen av den extra studietiden på respektive skolenhet. Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att den extra studietiden anordnas samt närmare definierar verksamhetens innehåll. Huvudmän ska få anordna extra studietid genom fjärrundervisning under samma förutsättningar som för övrig fjärrundervisning i grundskolan.⁴

⁴ Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 12-20.